

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.2.4>

JEGO ŚWIĄTOBLIWOŚĆ LUBOMYR HUSAR: CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE ŚWIATOPOGLĄD

Maria Shypka

*aspirantka Katedry Pedagogiki Ogólnej i Wychowania Przedszkolnego
Drohobyckiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia Iwana Franki
(Drohobycz, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0001-9990-391X
mshypka@ucu.edu.ua*

Adnotacja. W artykule przeanalizowano drogę życiową i kształtowanie się autorytetu moralnego narodu ukraińskiego Lubomyra Husara, jego poglądy pedagogiczne, działalność edukacyjną i publiczną jako przywódcy duchowego. Podkreślono wpływ rodziny na kształtowanie się orientacji wartości i formowanie jego osobowości. Uwzględniono główne etapy jego życia i pracy, jego wpływ na procesy państwowotwórcze i wsparcie społeczeństwa ukraińskiego. Ukazano jego cechy przywódcze, profesjonalizm i zintegrowane podejście do rozwoju państwa i dobra wspólnego. Szczególną uwagę zwraca się na jego wielopłaszczyznową działalność: religijną, ekumeniczną, społeczną, charytatywną, edukacyjną i wychowawczą, która z kolei budowała wielką sympatię, szacunek i autorytet w społeczeństwie. Autor nakreśla główne narracje Lubomyra Husara, poprzez które podkreślał on godność każdego człowieka, a także nacisk na bezinteresowną miłość do państwa i wszystkich jego obywateli.

Słowa kluczowe: środowisko wychowawcze, wartości rodzinne, światopogląd, duchowość, tożsamość narodowa.

HIS BEATITUDE LUBOMYR HUZAR: FACTORS OF WORLDVIEW FORMATION

Maria Shypka

*Postgraduate Student at the Department of General Pedagogy and Preschool Education
Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University (Drohobych, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0001-9990-391X
mshypka@ucu.edu.ua*

Abstract. The article examines the life path and formation of the moral authority of the Ukrainians of Lyubomyr Husar, his pedagogical views, educational and social activities as a spiritual leader. The influence of family on formation of value orientations and his formation as an individual is elucidated. The main stages of life and activity, influence on state-building processes and support of Ukrainian society are considered in the article. There are revealed leadership qualities, professionalism, and an all-out approach for the development of the state and the common good. Special attention is devoted to his multifaceted activities: religious, ecumenical, social, charitable, educational, enlightening, which, in turn, built great affection, respect and an authoritative position in society. There are indicated main narratives of Lyubomir Husar, with which he emphasized the dignity of every person, as well as the emphasis on selfless love for the state and all its citizens.

Key words: educational environment, family values, worldview, spirituality, national self-awareness.

БЛАЖЕННИШИЙ ЛЮБОМИР ГУЗАР: ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СВИТОГЛЯДУ

Марія Шипка

*аспірантка кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Дрогобич, Україна)
ORCID ID: 0000-0001-9990-391X
mshypka@ucu.edu.ua*

Анотація. У статті досліджено життєвий шлях та формування морального авторитету українського народу Любомира Гузара, його педагогічні погляди, просвітницьку та громадську діяльність як духовного лідера. Висвітлено вплив сім'ї на формування ціннісних орієнтирів та становлення його як особистості. Розглянуто основні етапи життя та діяльності, вплив на державотворчі процеси та підтримку українського суспільства. Розкрито лідерські якості, професіоналізм та інтегрований підхід задля розвитку держави і загального блага. Особливу увагу присвячено його багатогранній діяльності: релігійній, екуменічній, соціальній, благодійній, освітньо-виховній, просвітницькій, що у свою чергу вибудувала у суспільстві велику прихильність, шану та авторитетну поставу.

Зазначено основні наративи Любомира Гузара, якими він підкреслював гідність кожної людини, а також акцент на безкорисливій любові до держави та усіх її громадян.

Ключові слова: виховне середовище, сімейні цінності, світогляд, духовність, національна самосвідомість.

Постановка проблеми. Сучасний етап в історії нашої держави характеризується чималими викликами та труднощами, що стоять перед українським народом. У таких випадках необхідною є моральна підтримка українського народу, задля збереження його єдності та цілісності. Крізь призму історії ми знаємо чимало духовно-моральних, релігійних та громадських лідерів, які мали визнання свого народу, повагу та авторитет. Одним із духовних провідників кінця ХХ початку ХХІ століття став Любомир Гузар. Він, за допомогою своїх лідерських задатків, торкав багатьох як в Україні, так і поза її межами. Блаженніший Любомир Гузар залишив нам свої богословські праці, а також грандіозну нематеріальну спадщину, якою послуговуємося в сьогоденні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дана тематика є малодослідженою, проте актуальною. Життя та діяльність Любомира Гузара, майбутнього очільника Української Греко-Католицької Церкви, було доволі непростим, адже дитячі роки припали на період війни, що стало причиною вимушеної еміграції.

Вивченню життєвого шляху, періоду формації та становлення, просвітницької діяльності, духовно-моральної спадщини присвячено роботи А. Аржаківського, О. Климончук, О. Опанасенко, М. Рипан, В. Чистуха, К. Щоткіної.

Мета статті: проаналізувати процес формації високоморальної особистості Блаженнішого Любомира Гузара та висвітлити чинники становлення релігійного світогляду.

Виклад основного матеріалу. Майбутній очільник Української Греко-Католицької Церкви, Блаженніший Любомир Гузар, народився у славетному місті Львові, 26 лютого 1933 року, в родині економіста та громадського діяча Ярослава Гузара (1897–1963) і вчительки Ростислави Демчук (1905–1992). Народився Любомир слабкою дитиною, тому вже на 4 день його охрестили у храмі святих Петра і Павла на вулиці Личаківській. У хрещенні отримав ім'я – Любомир Лев Лука. Лев – на честь діда по батьковій лінії, Лука – на честь діда по материній лінії. Так історично склалося, що обидві батьківські лінії були безпосередньо пов'язані із священством. Володимир Чистух, тернопільський краєзнавець, здійснював дослідження генези прізвища Гузар, а також представив історію родини Гузарів у спогадах (Чистух, 2017: 7-10).

Рід Любомира Гузара багатий на священнослужителів, тому й не дивно, що його батьки були дуже побожними людьми, плекали християнські цінності у своїй сім'ї та прививали любов до Бога своїм дітям з раннього дитинства. Високі моральні засади, які панували в родині мали значний вплив на формування особистості та заклали міцний фундамент міжособистісних стосунків. Любомир Гузар згадував, що у їхньому домі завжди панувала релігійна атмосфера, що на його думку було цілком природною річчю. Ще з дитинства він мріяв бути священником. Свою мрію він згодом втілював у життя і таким чином продовжив справу своїх прадідів (Климончук, 2019: 5-6; Щоткіна, 2017: 7-8).

Дитинство Любомира припало на непростий період в історії України – наближалася Друга світова війна. На той час Львів був під юрисдикцією Польщі. Гарне та заможне місто було цілком інтегроване у європейське життя. Свідома українська верхівка прикладала зусилля, щоб звільнити Україну з-під польської влади. В свою чергу радянська влада також не покидала бажань захопити Західну столицю. Незважаючи на різні тенденції, все-таки, до 1939 року тривав мир (Документальний фільм. Серія 1, 2016). 1 вересня 1939 року, з настанням Другої світової війни, закінчилося спокійне дитинство малого Любомира.

Народну школу Любомир закінчив у Львові 1943 року, а 1944 року перший клас гімназії, проте посвідчення не отримав, бо його сім'я прийняла рішення покинути рідний дім до закінчення навчального року. Любомир згадував: «я – дитина війни» (Климончук, 2019: 15).

У родині Гузарів завжди панувала любов до України та до Церкви. Батьки виховували своїх дітей у патріотичній атмосфері і приділяли цьому чимало часу (Климончук, 2019: 15). Любомир, будучи маленьким хлопчиком, вирішив, що стане священником. Його середовище цьому сприяло, і навіть ігри були пов'язані із священством: «може, також трохи і бавився у священника, як то буває у дітей» (Документальний фільм. Серія 1, 2016; Климончук, 2019: 17). Такий вибір родина з радістю сприйняла і всіляко цьому сприяла. Весною 1943 року, ще перед вступом у світську гімназію, з дозволу батьків бабуся Олена Билинкевич (Демчук), взяла свого онука та пішла до отців-редемптористів. Вона висловила ігумену намір Любомира відвідувати їх гімназію, бо той хоче стати священником. Отець-ігумен мабуть розумів, що більшовики близько і їх школа буде під загрозою закриття, тому порекомендував закінчити державну гімназію, а вже тоді, за сприятливих обставин, піти на навчання до них. Підозри отця були не безпідставними – 20 березня 1946 року монастир Святого Климентія радянська влада закрила (Документальний фільм. Серія 1, 2016; Климончук, 2019: 17).

Покоління Любомира Гузара виростало у складних обставинах. Різка зміна влади від більшовиків, до збройних сил нацистської Німеччини, і знову до радянської влади. Люди в тому часі вже не мали жодних сподівань та ілюзій щодо «визволителів», усі дуже добре пам'ятали репресії, тюрми, вбивства, виселення на Сибір і не вірили у їх обіцяну свободу та щасливе майбутнє яке їм обіцяли. На жаль, люди змушені були приймати доленосне рішення – покинути рідні домівки. Сім'я Любомира не була винятком. Страх перед більшовиками зіграв вирішальну роль у прийнятті такого рішення батьками Любомира їхати на Захід (Документальний фільм. Серія 1, 2016).

Навесні 1944, вантажним автомобілем доїхали до Славська, а вже звідти людей вивозили у вагонах до Німеччини на роботи. Сім'я Гузарів поїхала до Австрії у перехідний табір (Штраасгоф), там реєстрували

людей і лише тоді відправляли по цілій Німеччині. Далекий родич сім'ї допоміг їм втекти з цього табору, поки він ще був відкритим, бо вже за декілька днів вийти з нього було майже неможливо (Документальний фільм. Серія 2, 2016). Батько Любомира, Ярослав, в юності навчався у Відні, тому знав німецьку мову, що значно облегшувало життя на чужині. Щоб забезпечити свою сім'ю почав працювати на фабриці. Сестра Любомира поїхала у Зальцбург, де навчалася в українській гімназії, а Любомир розпочав навчання у місцевій німецькій школі. «Я був чужинцем», так про себе говорив Любомир, але водночас був радий, що їх сім'я зберегла єдність, трималася разом (Климончук, 2019: 20; Щоткіна 2017: 17).

1 листопада того ж 1944 року помер Митрополит Андрей Шептицький. Велика постать українського народу, велет духу та безстрашний борець за волю українського народу, державну соборність та за свободу Церкви. Його постать завжди цікавила Любомира Гузара, він читав послання Митрополита, захоплюю слухав про нього розповіді старших священників і з особливою пошаною говорив про його постать. Звістка про смерть Митрополита для родини Гузарів та багатьох українців стала важким ударом. У березні 1946 року на псевдособорі радянська влада офіційно ліквідувала Українську Греко-Католицьку Церкву (Документальний фільм. Серія 2, 2016; Климончук, 2019: 17).

Незважаючи на труднощі та виклики, українці за кордоном гуртувалися, зберігали традиції, формували навколо себе духовно-культурне середовище. Серед біженців були вчителі з різних куточків України, які організували гімназію і навчали дітей. Любомир визначався спритністю до науки, мав добрий хист, який вмів використовувати, незважаючи на те, що не було підручників та зошитів для навчання (Климончук, 2019: 21).

Любомира не покидало бажання стати священником. Одразу після приїзду в Австрію він дізнався, що в Сполучених Штатах Америки є духовна семінарія, де б він міг навчатися. Юний Любомир написав листа в семінарію, про те, що має бажання навчатися там. Через певний час він отримав схвальну відповідь про те, що коли приїде в США, то його там чекають, і готові з ним там поговорити. Для того, щоб виїхати з Австрії в Америку, сім'я Гузарів повинна була отримати запрошення, з яким допоміг приятель батька. У 1949 році Гузари переїхали до США та поселилися в Нью-Йорку. Вдома вся сім'я говорила лише українською, та старалась зберегти все українське. Віра стала тим компонентом, що об'єднував українців в еміграції. Церква була частиною внутрішньої Батьківщини. Блаженніший Любомир у своїх інтерв'ю надавав важливу увагу темі ідентичності, плекання власної культури та традицій, любові до всього свого. Асиміляція – є явищем, яке притаманне духовно бідним людям, бо мавпування певної культури, що нам не належить є не найкращим шляхом (Климончук, 2019: 23; Щоткіна 2017: 22-32). «Кожна людина обирає – залишитися собою, чи заперечити своє походження» (Щоткіна 2017: 30).

Вже через три тижні після приїзду в США, Любомир поїхав у семінарію святого Василя Великого, яка знаходилась у Стемфорді, де і вступив на навчання. Середню освіту Любомир здобув у малій семінарії. Опісля вивчав філософію у коледжі Святого Василя, який діяв при тій же духовній семінарії, а у 1954 році одержав ступінь бакалавра. На цьому його навчання не закінчилося. Любомир розпочав студії з богослов'я, які здобував у Католицькому університеті міста Вашингтон. 1958 року закінчив ліценціат, із канонічного богослов'я в семінарії святого Йосафата (Климончук, 2019: 24). 30 березня 1958 року у катедрі Святого Володимира (Стемфорд) владика Амросій Сенишин висвятив Любомира Гузара на священника. Єпископ покликав отця Любомира для служіння в Стемфордській єпархії, зокрема у духовній семінарії. З 1958 по 1969 роки Любомир працював вчителем та префектом, а згодом і віце ректором у Стемфордській духовній семінарії Святого Василя. Ступінь магістра здобував 1967 року у Фордгамському університеті Нью-Йорка, де вивчав філософію. Також отець Любомир був душпастирем в Українському народному союзі «Союзівка» та виховному осередку Спілки української молоді (Климончук, 2019: 24-26).

Любомир Гузар активно брав участь у пластунацькому русі, був капеланом таборів для української молоді, що організовувались Спілкою української молоді. Отець Любомир брав участь у численних з'їздах задля оновлення та вдосконалення «Пласту», аби зберегти українську ідентичність нашої молоді у діаспорі. Молодим священником він організував дискусійні зустрічі з православними духівниками, щоби виробити стратегію та можливі шляхи екуменічного діалогу, примирення між різними християнськими конфесіями. Він горів ідеєю екуменізму (Климончук, 2019: 24-25).

Після Другої світової війни відбулася чергова та досить значна хвиля еміграції українців. Зважаючи на те, що наш народ є релігійним, у мігрантів виникла природна потреба у Церкві, яку в певній мірі задовольнила Українська Греко-Католицька Церква. Очільником її був Йосиф Сліпий, наступник Митрополита Андрея Шептицького. Йосиф Сліпий довгих 18 років був ув'язненим, на засланні у концтаборах. Лише після смерті Сталіна наша діаспора почала отримувати послання від свого Глави Церкви (Климончук, 2019: 27). Після довгих, каторжних років ув'язнення Йосифа Сліпого звільнили, депортувавши з Радянського Союзу в Рим. Патріарх Йосиф прикладав чимало зусиль задля відродження Церкви. Він шукав діяльних священників задля того, щоб створити міцну основу. Особлива його увага була на тих, хто мав хист та бажання до науки, так як він сам був науковцем і вбачав у цьому велику потребу. Тому свою увагу Патріарх звернув на активного отця Любомира (Климончук, 2019: 29). Любомир Гузар вказував на величність Патріарха: «він був більший за мене. Це ж був великий сповідник віри, для нас це багато важило» (Гнатишин, 2018: 66).

Любомир Гузар, будучи молодим ієреєм, супроводжував Йосифа Сліпого до багатьох місцевостей з його пастирським візитом. Саме тоді мав змогу більше пізнати його особистість. Особливо любив його проповіді до молоді. У своїх споминах Любомир підкреслював, що він був людиною культури. У 1969 році отець Любомир вирішує їхати до Рима, щоб продовжити богословські студії, на що отримує схвалення

та благословення від єпископа. Любомир вибрав тему своєї дисертації не випадково, оскільки у різний спосіб розвивав тему єкуменізму впродовж свого життя. Ступінь доктора богослов'я здобув 1972 року, темою дослідження якого була «Андрей Шептицький Митрополит Галицький (1901–1944). Провісник Єкуменізму» (Климончук, 2019: 30).

В тому періоді коли отець Любомир завершував навчання в Римі, він вирішує стати монахом Студійського уставу. Така харизма та форма молитовного способу життя, яка притаманна Студитам, імпонувала отцю Любомиру, тому він обирає стати монахом саме Студійського уставу. Патріарх Йосиф підтримав бажання отця Любомира вступити до Отців Студитів, проте заохотив його спершу побути у Бенедиктинському монастирі (Климончук, 2019: 31; Щоткіна 2017: 60-61).

Для проходження новіціату була обрана спільнота бенедиктинців, їх статут і уклад життя є схожими до студійського уставу. Там о. Любомир перебував більше року і відчував себе як вдома. Пізніше, у 1973 році отець повернувся до Рима і 24 червня склав вічні обіти в монастирі Святого Теодора Студита «Студіон» (Кастель-Гандольфо, Італія).

Молитва для Любомира Гузара була на чільному місці. Одним із підтверджень цього є кредо життя до якого він заохочував: «Моліться та працюйте!». Сам він активно втілював його в своєму житті. Проте, наголошував на гармонії між цими двома поняттями, аби навчитися тримати рівновагу у житті між працею та молитвою, які взаємодоповнюють одне одного (Климончук, 2019: 32-33).

Молитва і праця для Любомира Гузара були ключовими сегментами, на яких будувалася його діяльність. Листування Любомира Гузара з своєю матір'ю показує нам те, наскільки він сильно був заангажований до різних подій, і про його щільний графік (Рипан, Турій, 2018: 30). Патріарх Йосиф Сліпий залучав отця Любомира до різних завдань, зокрема він: опікувався справами студитів, викладав вчення про Церкву (Еклезіологію з 1973 по 1984 рр. у Папському місійному університеті «Урбаніана»), провадив реколекції (дні духовної віднови) для вірних, їздив до різних країн у справах патріарших товариств, виступав на конференціях, відвідував монастирі.

Патріарх Йосиф дуже дбав про науку, прагнув створити наукові осередки на поселеннях. Заснував у 1963 році Український католицький університет в Римі, бажав створити його філії у різних країнах світу. До своєї діяльності Патріарх Йосиф активно залучав отця Любомира. Глава Церкви вмів розгледіти великий потенціал молодого священника і активно залучав його до реалізації планів на благо Церкви та України. Йосиф Сліпий мав глибоку довіру до отця Любомира, зважаючи на те, що він був членом дорадчого органу, Львівської капітули, до якої входили отці: Іван Музичка, Іван Дацько та Іван Гриньох (Климончук, 2019: 33-34; Щоткіна 2017: 66-67).

1974 року отець Любомир став настоятелем монастиря Святого Теодора «Студіон» (Кастель-Гандольфо). Монастир не був чисельним, проте славився своєю гостинністю та молитовною атмосферою. Зі спогадів Бориса Гудзяка, єпископа Української Греко-Католицької Церкви, тоді він був семінаристом, коли відвідував монастир студитів на великі свята чи реколекції, його зачудовувала атмосфера радості, яка перебувала у тих стінах (Аржаковський, 2007: 34).

«Духовні поради архимандрита Любомира були наближеними до земних реалій і ніколи не були завуженими, категоричними чи ідеологічними. Для всіх, хто його знав, його слова, манери – уся його особистість – були відкриттям нових вимірів духовного життя» (Климончук, 2019: 35).

Зважаючи на важкі обставини, слабе здоров'я Патріарха Йосифа, а також і інших факторів, він приймає важливе та вкрай необхідне рішення – таємно висвятити на єпископів отця Любомира Гузара, отця Степана Чміля та отця Івана Хому. Таким чином, 2 квітня 1977 року в монастирі Святого Теодора Студита (Кастель-Гандольфо) відбулася єпископська хіротонія (Климончук, 2019: 35-36).

Після смерті Йосифа Сліпого, УГКЦ очолив Мирослав Іван Любачівський (1914–2000). В 1991 році він урочисто повертається в Україну, де відроджує УГКЦ, відновлює діяльність духовних навчальних закладів, створює нові єпархії, налагоджує катехитичну діяльність Церкви тощо (Климончук, 2019: 39).

1985 року в Радянському Союзі розпочалася Перебудова, етап падіння тоталітарної системи. Час, коли Михайло Горбачов нагадував зовнішні відносини, зокрема і з Ватиканом. Українська Греко-Католицька Церква починає показувати ознаки свого існування, попри гоніння та її нелегальну ліквідацію. У травні 1989 року духовенство УГКЦ організувало мовчазне стояння в Москві на Красній площі. В свою чергу вірні нашої Церкви організували пікет на Арбаті, тривав він пів року. Через ряд чинників, своєрідний тиск на тодішню владу, справедливість таки бере верх, та Українська Греко-Католицька Церква виходить з підпілля (Климончук, 2019: 40-41).

Вперше за довгий, час отець Любомир приїжджає в Україну 1990 року, тоді він прибуває на короткий час. Після проголошення Незалежності України, 24 серпня 1991 року, духовенство приймає рішення повернутися в Україну. 1993 року уся монаша спільнота повертається на Батьківщину, а саме – оселяється в Зимній Воді, неподалік Львова. Вже через два роки переїжджає на Тернопільщину (Щоткіна, 2017: 106).

Одразу після повернення в Україну, отець Любомир став духівником та викладачем у Львівській Духовній семінарії, викладав еклезіологію (Климончук, 2019: 43-44). Отець Любомир розумів свою інакшість, проте це допомагало йому боротися з страхом та комплексом меншовартості в українців, які були під тиском Радянського Союзу. Він майже одразу зрозумів, що він буде служити у досить зраненому суспільстві, серед глибоко травмованих людей, які були позбавлені свободи, яких з особистостей перетворили на «людський матеріал» (Щоткіна, 2017: 109-110). Серйозні виклики стояли перед Любомиром, лікувати рани і відстоювати

гідність людської особи, утвердити в єдності та донести, що відповідальність за державу лежить на кожному українцю.

Зважаючи на те, що отець Любомир мав єпископську хіротонію ще 1977 року, він фактично не служив як єпископ, аж до 1996, аж допоки Папа Іван Павло II визнав єпископські свячення. Цього ж року отця Любомира призначили екзархом Києво-Вишгородського екзархату. В листопаді владику було призначено єпископом-помічником Глави УГКЦ із повнотою адміністративних повноважень, бо стан здоров'я Мирослава Івана Любачівського значно погіршився. Фактично в останні роки життя Предстоятеля УГКЦ владика Любомир виконував обов'язки Глави Церкви (Климончук, 2019: 46-47).

Після смерті Мирослава Івана Любачівського (14 грудня 2000 року) владика Любомир приступив до «виконання обов'язків Апостольського адміністратора УГКЦ» (Климончук, 2019: 47). Вже через місяць був скликаний надзвичайний Синод єпископів УГКЦ, котрий з числа усіх єпископів обрав владика Любомира Архiepіскопом Львівським та Главою УГКЦ. Папа Іван Павло II затвердив рішення Синоду та надав Любомиру Гузару чин Кардинала. Урочиста церемонія інтронізації Глави УГКЦ відбувалася 28 січня 2001 року в Архикатедральному соборі Святого Юра (Львів).

24–27 червня 2001 року Папа прибуває з державним візитом, який мав єкуменічний характер. Своїм візитом Папа яскраво підкреслив підтримку та визнання УГКЦ як Церкви, що зазнала численних гонінь, репресій, випробувань, але, попри все, залишилася вірною Апостольському престолу. Історичний візит Понтифіка та перебування з ним Блаженнішого Любомира Гузара ще більше підніс Главу УГКЦ як духовного лідера та морального авторитета. Під час свого візиту Папа звертався до всього українського народу, особливо наголошував на важливості нашої Незалежності та особливу мету кожного українця – «будувати рідну хату» – Україну, як невтомно повторював Митрополит Андрей Шептицький. (Климончук, 2019: 51-55).

У 2002 році Блаженніший Любомир робить важливий крок, якому багато людей дивуються – змінює громадянство США на українське. Чітка позиція Глави Церкви демонструвала його серйозні наміри та як наслідок відповідальні вчинки, бо він вважав, що не може керувати Українською Церквою, не будучи громадянином її держави. Завдяки публічній діяльності, просвітницьким ідеям та авторитету, який вже сформувався в Блаженнішого Любомира він ставав добре відомою постаттю для всього Українського суспільства, а також і поза його межами. Чимало визначних людей нашої країни зверталися до нього за порадою, з метою почути його авторитетну думку з різних питань, в тому числі і державотворчих (Климончук, 2019: 57; Щоткіна, 2017: 122-124).

Зважаючи на сфальсифіковані результати виборів президента України, в листопаді-грудні 2004 року спалахнула на Майдані Помаранчева революція. Сотні тисяч осіб, які не були згодні із перемогою Віктора Януковича, виступили проти, вимагаючи перевиборів. Результатом чого відбувся другий тур виборів, а отже, справедливість відновилася. УГКЦ, як і інші християнські церкви, не підтримували жодну із партій, проте відстоювали чітку позицію проти фальсифікації та порушення прав громадян держави. Любомир Гузар прийняв рішення не стояти осторонь. Любомир Гузар сказав, що «Майдан – це – позитивна подія, диво та вияв волі у напрямі зміни, зміни на краще, на щось добре!» (Гнатишин, 2018: 98). Таке явище супротиву і боротьби за власні права українців дало поштовх новій сторінці в історії України, що запустило незворотні процеси. Блаженніший Любомир називав громадян, які борються за долю своєї держави – відповідальними громадянами, яким не байдуже майбутнє своєї країни. Він пишався тим, що ця революція відбулася мирно і не пролилося жодної краплі крові, а люди домоглися правди і справедливості (Климончук, 2019: 59-61). «Майдан продемонстрував нашу гідність, нашу повагу до людської особистості і до бажання створювати нову Україну» (Гнатишин, 2018: 100).

Любомир Гузар, будучи Главою Церкви, яка є представлена по всьому світу, розумів, що вірні з різних куточків повинні мати відчуття єдності та постійного проводу своєї Церкви, а для цього він повинен їх відвідувати та збирати, йти за своїми вірними. Блаженніший Любомир мав добрі адміністративні задатки та розумів, що для здійснення задумів та реалізації поставлених планів для розвитку Церкви і держави необхідно мати добру команду. Він залучав найкращих священнослужителів, мав добре відчуття людей. Так він запрошує молодого отця Святослава Шевчука, віце-ректора Львівської духовної семінарії, очолити Патріаршу курію та бути його особистим секретарем. Зважаючи на різні обставини, Любомир Гузар майже втрачає зір (кінець 2004 початок 2005), наслідком чого є операція у Філадельфії та довга реабілітація. Проте, у квітні 2005 року помирає Папа Іван Павло II, і Блаженніший Любомир, незважаючи на необхідність дотримуватися напівтемряви, вирішує поїхати в Рим на похорон, що мало трагічні наслідки. Блаженніший Любомир поступово втрачав зір, проте мав феноменальну пам'ять і був уважним до деталей, зважав на потреби вірних. Він відчував особисту відповідальність за всіх вірних Церкви, якої він є Главою (Климончук, 2019: 62-65).

Глава УГКЦ наполегливо працював над відносинами із православним світом. Зокрема, над відновленням єдності між християнами. Оскільки, питання єкуменізму особливо було близьке Блаженнішому, то старався докладати максимум зусиль задля зближення християн. Одним із організаторів сучасної структури Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій був саме Любомир Гузар. Він старався організувати зустрічі з головами різних релігійних меншин та будував добрі стосунки між пастирями однієї країни (Климончук, 2019: 71-73).

Блаженніший Любомир у своїх планах мав перенести осідок УГКЦ зі Львова до Києва, що і зробив у 2005 році. Того ж року 21 серпня титул Глави УГКЦ змінився з «Верховного Архiepіскопа Львівського» на «Верховного Архiepіскопа Києво-Галицького» (Климончук, 2019: 81).

Багато уваги Любомир Гузар приділяв мирянським рухам, підтримував і розвивав їх, був мотиватором та наставником для них. По-особливому вболівав та турбувався про спільноту «Подружні зустрічі», метою якої є турбота про єдність та міцність сімейної інституції, що покликана берегти суспільність. Також Блаженніший Любомир запросив найбільшу світову організацію «Лицарів Колумба», яка почала повноцінно функціонувати в Україні у 2012 році. Дана організація слугує міцною опорою Церкви, спрямована на благодійну діяльність, захист життя, християнських та сімейних цінностей. Ще однією християнською спільнотою, яка функціонувала в Церкві за благословенням Блаженнішого була «Матері в молитві», її харизма – це щоденна молитва за їхні сім'ї, родини, та особлива підтримка членів спільноти. Важливою для Любомира Гузара була підтримка освітніх установ, а особливо вищих навчальних закладів, організація заходів з молоддю та їх супровід. Чимало векторів діяльності було у Любомира Гузара незважаючи на його безпосередні обов'язки Глави Церкви, це і благодійність, харитативна робота та морально-духовний супровід осіб з вадами зору, активна участь у формаційних зустрічах для священнослужителів тощо (Климончук, 2019: 81-84). Неабияких зусиль прикладав Блаженніший Любомир у підготовці фахових, освічених священнослужителів, він заснував Київську Трьохсвятительську духовну семінарію у 2010 році, яка була його мрією. Він часто зустрічався із студентами, спільно молився з ними, звертався з батьківським словом до майбутніх священнослужителів, турбувався про добрих наставників для молодого покоління.

Владика Богдан Дзюрах згадував про Блаженнішого Любомира, що він майже ніколи не скаржився на здоров'я, і те, що запланував здійснити за час свого предстоятельства він здійснив. Блаженніший ніколи не нервувався і не втрачав самоконтролю. Був толерантним та тактовним, делікатним та ніколи не втрачав рівноваги (Дзюрах, 2020). Переймався багатьма речами, навіть близько брав собі до серця, розважливо приймав рішення, вислуховував радників. Блаженніший Любомир «був глибоко переконаний, що Церква має виховувати людей не тільки в духовному плані, а й суспільно-політичному». «Покликання отця Церкви – допомагати людині усвідомлювати своє право свободи, гідності, а також відповідальності за власну долю своєї родини та країни» (Климончук, 2019: 91).

Варто зазначити, що Любомир Гузар по-батьківськи з великою відповідальністю опікувався народом нашої держави та вірними своєї Церкви, він не заангажувався у політичну діяльність, бо всяка влада від Бога, проте не стояв осторонь державних процесів, а особливо тих, які приносили шкоду чи ущемлення громадянам, чи суспільства в цілому. Він дбав про спільне благо та підносив гідність кожної людини. Якщо дії з боку влади ущемляли права людей, то Блаженніший не боявся висловитися в голос на протиправні вчинки, за що суспільство дуже цінувало і позитивно реагувало на підтримку та опіку (Климончук, 2019: 92-93; Опанасенко, 2019: 123-132).

Ще одним важливим етапом у житті Блаженнішого Любомира Гузара, який його характеризує з дуже позитивного боку, було зречення з уряду Глави УГКЦ. Ця подія відбувалася згідно усіх норм та правил, які прописує Церква. Блаженніший Любомир подав прохання Папі Римському, коли йому виповнилося 75 років, отримавши схвальну відповідь почав відбуватися процес обрання наступника. Поки тривав процес зречення, який є непростюю та тривалою процедурою, Блаженніший Любомир спокійно та впевнено готував усе оточення до цього перехідного етапу (Опанасенко, 2019: 123-132). Він не тримався уряду, був відважний та виважений у прийнятті рішень, тому наголошував на тому, що він урядово перестає діяти, проте це зовсім не означало, що від цього моменту він стане байдужим до життя Церкви та цілого народу. «Теплою рукою» передавав уряд наступникові. 23 березня 2011 року Синод Єпископів УГКЦ обрав наступником Блаженнішого Любомира Гузара владика Святослава Шевчука. Вже через 2 дні такий вибір затвердив Папа Бенедикт XVI. Чин інтронізації відбувався 27 березня 2011 року в Патріаршому соборі Воскресіння Христового (Климончук, 2019: 94-96).

31 травня 2017 року після важкої недуги Блаженніший Любомир Гузар помер. Велика кількість людей прийшли попрощатися з ним, як вірні Церкви, так і люди різних конфесій, віросповідань, ба навіть невірні. Це було наймасштабніше прощання, де зібралась велика кількість людей, щоб вшанувати пам'ять непересічної особистості у житті українського народу.

Висновки. За роки свого головування Блаженніший Любомир скріплював Церкву та Україну, зокрема, підтримував та розвивав, надихав та підкреслював гідність кожного зокрема, вчив любити державу та усіх громадян. Його звернення до людей були базовані на християнських цінностях, загальнолюдських правилах, що апелювали до відповідальної постави громадянина у суспільстві, заохочували до праці та молитви. Такими основними ключами життєдіяльності кожного християнина повинна бути огорнута життєва дорога, за принципом Блаженнішого Любомира. Після зречення престолу, Блаженніший Любомир не зменшив обертів своєї активної діяльності, на скільки йому дозволяв стан здоров'я. Брав участь у громадських заходах, соціальних ініціативах, лекціях, зустрічах з посадовцями та діячами різних сфер діяльності, підтримував спільноти, був задіяний у зустрічах з молоддю, що особливо приносило йому задоволення.

Список використаних джерел:

1. Аржаковський А. Бесіди з Блаженнішим Любомиром Гузаром: До постконфесійного християнства / (перекл. з франц.). 2-ге вид., перероб. та доп. Львів : Видавництво УКУ, 2007. 183 с.
2. Блаженніший Любомир. Думки у спадок / упор. Ольга Гнатишин. Львів : Свічадо, 2018. 128 с.
3. Владика Богдан Дзюрах: «Бути людиною! Простота, людськість та мудрість Блаженнішого Любомира», 2020 URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-bogdan-dzyurah-buty-lyudynoyu-prostota-lyudskist-ta-mudrist-blazhennishogo-lyubomyra-chastyna-i-4228/> (дата звернення: 16.04.2023).

4. Климончук О. Любомир Гузар. Харків: Фоліо, 2019. 121 с.
5. Любомир. Бути людиною. 1 серія. Документальний фільм про Блаженнішого Любомира Гузара. УГКЦ, 2016. youtube.com. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GFRBv4LjR4Y> (дата звернення: 21.03.2023).
6. Любомир. Бути людиною. 2 серія. Документальний фільм про Блаженнішого Любомира Гузара. УГКЦ, 2016. youtube.com. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=405cL0DwhL0&t=112s> (дата звернення: 03.04.2023).
7. Найдорожча Мамусю! : Листування Любомира (Гузара) / упор. М. Рипан, О. Турій. Львів: Видавництво УКУ, 2018. 264 с.
8. Опанасенко О. Любомир Гузар. Київ: «Агенція «ІРІО», 2019. 160 с.
9. Чистух В. Завалівське коріння Блаженнішого Любомира Гузара. Львів: Свічадо, 2017. 64 с.
10. Щоткіна К. Любомир Гузар. Хочу бути людиною. Харків: Vivat, 2017. 272 с.

References:

1. Arzhakovskiy A. (2007). *Besidy z Blazhennishym Liubomyrom Huzarom: Do postkonfesiinoho khrystianstva* [Conversations with His Beatitude Lubomyr Huzar: Towards post-confessional Christianity] (2nd ed.). Publishing house of UCU. [in Ukrainian]
2. Hnatyshyn O. (2018). *Blazhennishyi Liubomyr. Dumky u spadok* [His Beatitude Lubomyr. Thoughts are inherited]. Lviv: Svichado. [in Ukrainian]
3. Vladyka Bohdan Dziurakh: «Buty liudynoiu! Prostota, liudskist ta mudrist Blazhennishoho Liubomyra». (2020). [To be human! Simplicity, humanity and wisdom of His Beatitude Lubomir]. <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-bogdan-dzyurah-buty-liudynoyu-prostota-liudskist-ta-mudrist-blazhennishoho-liubomyra-chastyna-i-4228/> [in Ukrainian]
4. Klymonchuk O. (2019). *Liubomyr Huzar*. [Lubomyr Huzar]. Kharkiv: Folio. [in Ukrainian]
5. *Liubomyr*. (2016). *Buty liudynoiu. 1 serii. Dokumentalniy film pro Blazhennishoho Liubomyra Huzara*. [Lubomir To be human. 1 series. Documentary film about His Beatitude Lubomir Husar]. <https://www.youtube.com/watch?v=GFRBv4LjR4Y> [in Ukrainian]
6. *Liubomyr*. (2016). *Buty liudynoiu. 2 serii. Dokumentalniy film pro Blazhennishoho Liubomyra Huzara*. [Lubomir To be human. 2 series. Documentary film about His Beatitude Lubomir Husar]. <https://www.youtube.com/watch?v=405cL0DwhL0&t=112s> [in Ukrainian]
7. Rypan M., Turii O. *Naidorozhcha Mamusiu*. [Dearest Mom]. Lviv: Publishing house of UCU. [in Ukrainian]
8. Опанасенко О. (2019). *Liubomyr Huzar*. [Lubomyr Huzar]. Kyiv: «Ahentsiia «IRIO». [in Ukrainian]
9. Chystukh V. (2017). *Zavalivske korinnia Blazhennishoho Liubomyra Huzara*. [Zavaliv's ancestors of the most blessed Lubomir Guzar]. Lviv: Svichado. [in Ukrainian]
10. Shchotkina K. (2017). *Liubomyr Huzar. Khochu buty liudynoiu*. [Lubomyr Huzar. I want to be a person]. Kharkiv: Vivat. [in Ukrainian]